

FEM DEFENDERS

Näthat, gatuhat och världens modigaste kvinnor

Kvinna till Kvinna

- 3 Lena Ag Förord
- 4 #femdefenders Granskning
- 8 Chyia Sultany Irakiska Kurdistan
- 10 Lara Aharonian Armenien
- 12 Tsomak Oga Armenien
- 14 Brikena Puka Albanien
- 15 Florence Boloko Mularika DR Kongo
- 16 Anna Silver Sverige
- 18 Judith Kiros Slutord
- 19 Litteraturlista

Ett svårt uppdrag

Kvinnors rättigheter är ständigt hotade i Sverige och i världen. Kvinnor utesluts från makt, kvinnor våldtas, gifts bort, mördas och kränks på grund av att de är just kvinnor. Men kvinnor är inte bara offer. Över hela världen finns det de som organiserar sig och gör motstånd. Människor som står upp för flickors och kvinnors rätt till utbildning, rätt till sina egna kroppar, rätt att röra sig fritt i samhället och rätt att vara med och utforma dess framtid.

De är våra femdefenders!

Sedan jag var med och startade Kvinna till Kvinna för drygt 20 år sedan, har jag fått höra många fruktansvärda – och viktiga – historier som jag skulle vilja återge för er. Kvinnorättsförsvarare har berättat för mig om hur de utsatts för grova hot, våldtäkter, utpressning och elaka rykten som "straff" för att de kämpar för förändring.

Men jag kan inte återberätta. Inte allt. För många skulle det nämligen innebära en ökad hotbild. I flera fall handlar det om reella dödshot.

Det här dilemmat har vi stött på dagligen i arbetet med den granskning du nu håller i din hand, och som handlar om just hat och hot mot kvinnorättsförsvarare.

Att engagemang för kvinnors rättigheter innebär en särskild utsatthet är ingen nyhet för oss. Men när vi nu sammanställer vår egen färiska enkät om näthat och gatuhat med tidigare forskning och djupintervjuer, måste vi erkänna att situationen är värre än vi trodde.

Sju av tio femdefenders som svarat på enkäten har drabbats av hot eller hat på offentliga platser. 14 procent av dessa har överlevt mordförsök. Så kan vi inte ha det!

När man tänker efter är det fantastiskt att det finns de som fortsätter stå upp för kvinnors mänskliga rättigheter – trots att de blir förföljda, utfrysas, döds-hotade. Trots att de varje dag tvingas öppna mejlkorgen med en klump i magen. Flera jag har pratat med säger att stöd och erkännande från omvärlden är avgörande för att de ska orka fortsätta.

Därför måste vi kräva att våra makthavare uppmärksammar dessa hot och agerar för att de ska upphöra. Därför måste vi fortsätta prata om hot mot femdefenders som det globala demokratiproblem det faktiskt är. Därför ser jag och Kvinna till Kvinna det som en av våra viktigaste uppgifter att ge stöd till och visa solidaritet med alla världens femdefenders.

Lena Ag
generalsekreterare,
Kvinna till Kvinna

#femdefenders – näthat, gatuhat och världens modigaste kvinnor

Redaktörer: Emma Janke, Charlotte Pruth
Projektledare: Charlotte Pruth
Skribenter: Daniela Guerra Guerra,
Emma Janke, Judith Kiros, Julia Lapitskii,
Charlotte Pruth, Karin Råghall
Research: Daniela Guerra Guerra
Foto: Christina Hagner, Petra Hultman,
Emma Janke, Alexandra Karlsdotter
Stenström, Julia Lapitskii, Karin Råghall,
Ida Svedlund, Ida Udovic, Anna Zamecnik
Övriga fotografier har byline.
Formgivning: Ida Svedlund
Ansvarig utgivare: Christina Hagner
Tryck: Kaigan

Kvinna till Kvinna 2014
Slakthusplan 3
S-121 62 Johanneshov
Tel 08-588 891 00
www.kvinnatillkvinna.se

Kvinna till Kvinna

#femdefenders

Kvinna till Kvinna samarbetar med kvinnorrättsförsvarare från olika delar av världen. Vi vet att de är utsatta. Vi vet att de många gånger arbetar trots att kampen för kvinnors rättigheter kan skada dem och deras familjer, både fysiskt och psykiskt. En del kommer till en punkt när de inte längre kan eller vågar fortsätta, ofta för att deras familjer utsätts för risker. Men de flesta vägrar sluta.

Arbetet med den här kartläggningen har det blivit ännu tydligare för oss hur utsatta kvinnorrättsförsvarare är. Det har inte varit enkelt att hitta dem som kan, vågar och vill berätta sina historier. Men längre fram i granskningen kan du läsa sex berättelser från några av dem som har valt att träda fram.

För att få en bredare bild har vi skickat en enkät med frågor till kvinnorrättsförsvarare i Armenien, Georgien, Albanien, Kosovo, Irak och Demokratiska Republiken Kongo. Vi fick svar från 66 femdefenders. Syftet har varit att ge en uppdaterad bild över hur kvinnorrättsförsvarare, vare sig de demonstrerar

#femdefenders

Kvinna till Kvinna kallar personer som arbetar för kvinnors rättigheter för femdefenders.

SYSTEMATISKA ATTACKER

På västra Balkan utsätter nationalistiska och andra extremistiska grupper systematiskt kvinnorrättsförsvarare för hot och attacker. I Serbien blir kvinnorrättsförsvarare särskilt hotade när de arbetar för minoriteters rättigheter och när de belyser konsekvenserna av kriget på Balkan.

Under 2014 hotades och attackerades organisationen Women in Black vid ett flertal tillfällen när de krävde ansvar för krigsbrott som begicks under 1990-talet. I juli misshandlades fyra aktivister i västra Serbien när organisationen höll en minnesceremoni för massakern i Srebrenica.

Uppkopplad – och utsatt. Hot tillhör vardagen för femdefenders i DR Kongo 2014. Foto: Cato Lein

på stadens torg eller finns på Twitter och Facebook, blir förföljda, hotade och trakasserade. Fysiskt och verbalt, online och offline. Vi har tittat på gatuhatet – det som drabbar på offentliga platser, och näthatet – det som strömmar fram digitalt. Vi har också gått igenom aktuell forskning kring kvinnorrättsförsvarares situation runt om i världen, och studerat hur det ser ut i Sverige.

Vad är en kvinnorrättsförsvarare?

FN definierar en kvinnorrättsförsvarare som en person som arbetar med att försvara kvinnors rättigheter och lyfta genusfrågor. I praktiken handlar det oftast om kvinnor, men inte uteslutande. De som deltog i vår enkät engagerar sig i många olika sakfrågor, men de flesta uppger att de kämpar för kvinnors rättigheter (80 procent) och jämställdhet (59 procent). Många jobbar med fredsbyggande och försoningsarbete, hbtq-personers rättigheter samt etniska och religiösa minoriteters rättigheter.

Och de får betala ett högt pris för sitt engagemang. Drygt 60 procent har

utsatts för hot eller våld, online eller offline, och många av dem uppger att de blir hotade flera gånger per år på grund av sitt arbete.

Några teman provocerar deras motståndare mer än andra. Det som genererar mest hat, hot och våld är arbetet

- ✓ mot våld mot kvinnor
- ✓ för jämställdhet
- ✓ mot korruption
- ✓ för kvinnors ökade inflytande
- ✓ för förändring av könsroller
- ✓ för hbtq-personers rättigheter.

Kopplingen mellan dessa frågor är tydlig – det handlar om förändring av strukturer och omfördelning av makt. Arbetet för att förbättra kvinnors situation och frigöra människor från snäva könsroller går hand i hand med arbetet mot korruption och för kvinnors ökade makt och inflytande i samhället. Men i en värld där kvinnor sällan inkluderas i beslutsfattande eller fredsbyggande betyder ett sådant förändringsarbete att personerna med makt måste dela med sig. Våld är ett redskap för att skrämja kvinnor till tystnad och hålla dem tillbaka. ■

Hat, hot och våld på gator och torg

HOT OM SEXUELLT VÅLD

I Demokratiska Republiken Kongo är situationen för kvinnorrättsförsvarare mycket svår. Aktivister riskerar att utsättas för sexuellt våld på grund av sitt engagemang, särskilt de som arbetar för att skydda kvinnor som anmäler sexuellt våld.

BETALAR FÖR MAMMANS TYSTNAD

P är en kvinnorrättsförsvarare från Nordafrika, vars familj inte tycker att hennes aktivism passar en "respektabel kvinna". För att förhindra att modern berättar om P:s aktivism för hennes bror, ger P sin mamma regelbundet en summa pengar.

MOTARBETAS AV POLISEN

En gräsrotsorganisation i Armenien anmälde hot till polisen. Men istället för att öppna en utredning misstänkliggjorde polisen anmälarna.

Organisationen arbetar med sexualupplysning och har en broschyr om sex och samlevnad som riktar sig till ungdomar. Polisen startade en utredning och anklagade organisationen för att sprida pornografi.

Kvinnor som demonstrerar för sina rättigheter riskerar att drabbas av sexuella trakasserier, misshandel och våldtäkt. Det såg vi när den arabiska våren pågick som mest intensivt. Trakasserier och övergreppen mot kvinnorna som protesterade på Tahrir-torget i Egypten var vida omskrivna.

På frågan om de någon gång drabbats av hot eller våld på offentliga platser, svarar sju av tio kvinnorrättsförsvarare ja. Av dessa har:

- ✓ 14 procent blivit utsatta för mordförsök men överlevt.
- ✓ 29 procent hotats till livet på offentliga platser.

En klassik retorik som används mot kvinnorrättsförsvarare är angrepp på deras identitet som kvinnor. De anklagas för att vara dåliga mödrar eller att inte vara "riktiga" kvinnor. Kvinnors heder ifrågasätts, de kallas promiskuösa. Förövare ser sexuellt våld som ett rättvist straff för kvinnor som inte vet sin plats.

Metoder som tystar

Motståndet visar sig också genom viskningar, rykten, smutskastning och social utstötning. Det är inte alltid regimer eller okända individer som utgör det största hotet mot kvinnorrättsförsvarare. Många ställs mot sina egna familjer, släktingar och vänner. I mindre samhällen kan det vara omöjligt att vara anonym. Grannar, vänner och bekanta – alla utgör en potentiell risk för den som är utsatt.

Hälften av kvinnorrättsförsvararna uppger att de utsätts för ryktesspridning, får smädesord ropade efter sig på gatorna och förföljs. Ofta är metoderna utarbetade strategier för att tysta dem som arbetar för kvinnors rättigheter.

Av dem som uppger att de drabbats av hot eller våld på offentliga platser har:

- ✓ 21 procent utsatts för sexuella trakasserier.
- ✓ 19 procent misshandlats.
- ✓ 10 procent utsatts för sexuellt våld.

Många kvinnorrättsförsvarare får stöd av familjer och släkt, men även om det förstås är en lättnad så kan det leda till andra svårigheter. Där traditionerna är starka riskerar de att dras skam över familjemedlemmarna, eller att utsätta dem för fara.

Ansträngda relationer

Att vara kvinnorrättsförsvarare är många gånger ett livsval. Det kan vara nästintill omöjligt att skilja på det privata och det offentliga. Därför drabbar hoten och våldet dem även i den privata sfären.

Åtta av de femdefenders som deltog i vår enkät har blivit tvungna att fly tillsammans med sin familj. En av tio har drabbats av ansträngda familjereaktioner eller förlorat kontakten med anhöriga.

I förlängningen kan allt detta bli förödande för en kvinnorrättsförsvarares aktivism. Ryktesspridning innebär isolering från omgivningen, vilket betyder att skyddsnetet runtomkring försvinner – och det i sig är ett allvarligt säkerhetshot.

Att få sitt hus
genomsökt, bli
transporterad
i bagageluckan av en bil,
förhöras till klockan 01:00
på morgonen.

Femdefender i DR Kongo

Rättsligt skydd saknas

Att anmäla trakasserier eller våld är inte alltid ett alternativ. Ibland är förövarna poliser eller myndighetspersoner.

Det är också vanligt att kvinnor som anmäler brott ifrågasätts och kallas för lögnare av polisen, inte minst om anmälan gäller sexuellt våld.

I andra fall saknas rättsligt skydd för kvinnor som utsätts för sexuellt våld, det som skett är helt enkelt inte ett brott som går att anmäla. ■

Liza Hido: "Värre för varje dag"

Kvinna till Kvinna:s samarbetsorganisation Warvin i irakiska Kurdistan attackerades sommaren 2014 av Islamiska Staten (IS) och personalen var tvungen att fly. En rad framstående kvinnor, däribland läkare, kvinnorrättsförsvarare, jurister och politiker, mördades av IS och andra väpnade grupper i Irak under andra halvan av 2014. Utvecklingen hotar ledande kvinnorrättsförsvarare i hela landet.

"Situationen blir värre för varje dag. Hoten och morderna gör att vårt handlingsutrymme som försvarare av kvinnors rättigheter krymper", säger Liza Hido från Baghdad Women's Association.

Nätet – möjligheter och slasktratt för hat

Internet är numera en av de viktigaste kanalerna för aktivism. Datorer, mobiler och andra digitala verktyg används flitigt för att kommunicera, nätverka, dela och samla information samt söka och ge skydd.

Men det finns både möjligheter och faror med internet. Näthat följer samma mönster som gatuhat och våld mot kvinnor generellt. Det handlar ofta om sexuella trakasserier, hot om våld och våldtäkt. Vi känner igen det köns-specifika våldet och dess retorik även på internet, där angriparna anser sig ha rätten att påpeka för kvinnor hur de bör vara. Det blir också synligt genom att inspelningar av sexuella övergrepp sprids på nätet.

Internet ger många fördelar, men utgör även en risk. 55 procent av kvinnorrättsförsvararna som deltagit i vår enkät har drabbats av hot via internet. Av dessa har 14 procent dödshotats online.

Ett digitalt slagfält

Den digitala arenan har delvis förvandlats till ett slagfält. Kvinnorrättsförsvarare slåss på två fronter på webben: de strider för mänskliga rättigheter och de kämpar mot hat, trakasserier och hot. Samma redskap som ökar deras möjligheter att nå ut med sitt budskap, används mot dem för att skapa rädsla

och isolering. Med internet ökar risken för övervakning, kontroll och censur. Stater och icke-statliga aktörer använder internet för att komma åt aktivisters identiteter och arbete, i syfte att tysta dem.

Kvinnorrättsförsvarare blir ofta ifrågasatta i sin "kvinnoroll". En av tre uppger att de får nedsättande kommentarer på nätet om sin roll som kvinna, mamma, dotter etcetera. Lika många har hotats med smutskastning om de inte ger upp sin aktivism, en metod som även används flitigt offline.

Fara för den psykiska hälsan

I Sverige har näthatet mot kvinnor uppmärksammats i media under de senaste åren. 2013 kom Maria Svelands bok *Hatet* och SVT:s *Uppdrag Granskning*s program om hatet mot kvinnor på nätet. Det blev startskottet för en intensiv debatt. Men det är fortfarande svårt att anmäla hot och hat mot kvinnor som offentligt tar ställning för feminism och mot rasism. I de flesta fall blir utredningarna snabbt nedlagda. Hösten 2014 kom den första fällande domen mot en näthatare i Sverige.

Digitalt våld skadar både den fysiska och psykiska hälsan hos de som drabbas. Men i dagsläget finns lite kunskap och förståelse för det digitala våldets konsekvenser och det behövs mer forskning

LAGSTIFTNING HOTAR UTVECKLING

En oroande trend, och en stor fara för kvinnorrättsförsvarare, är att stater utnyttjar restriktiv lagstiftning för att hindra kampen för mänskliga rättigheter. Den utvecklingen ser vi bland annat i Ryssland, Azerbajdzjan och Egypten. Stater försvårar och begränsar det civila samhällets möjligheter att verka för mänskliga rättigheter.

SVERIGE SAKNAR SYSTEM

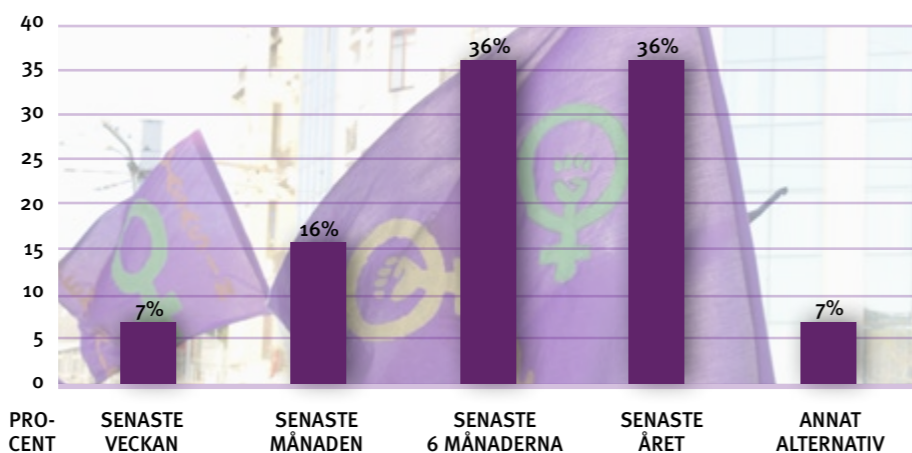
Sverige är ett av världens internettätaste länder. Trots det har Sverige inget bra system för att registrera hot om våld på internet, eller samla statistik kring hur många som drabbas. Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått i uppdrag att utreda ärendet och resultatet förväntas vara klart under 2015.

som visar hur det drabbar individer.

Kvinnorrättsförsvarare runtom i världen behöver stöd för att kunna skydda sig digitalt. Olika grupper har tagit sig an frågan om de digitala säkerhoten och utbildar i nätsäkerhet. Ett sådant exempel är *Digital First Aid Kit*. Det är skapat av Digital Defenders Partnership, som fokuserar på att ge råd och information om de vanligaste hoten och angreppen via internet.

När tog du senast emot hot online eller på offentlig plats på grund av din aktivism?

45 femdefenders svarade på frågan.

CROWD FUNDING FÖR SNABB STÖD

Women's Resource Center Armenia som arbetar för kvinnors mänskliga rättigheter och med kvinnors inflytande i konfliktlösning, använder så kallad crowd funding.

WRCA lyckades tillsammans med en turkisk organisation samla in mer än 6000 dollar på bara 20 dagar tack vare crowd funding. Projektets syfte var att sammanföra unga feminister från Armenien och Turkiet för att bygga solidaritet och främja fred.

FEM DEFENDERS

Kampen fortsätter trots hatet

Vår undersökning avslöjar en fientlig värld som är direkt farlig för kvinnorrättsförsvarare. Detta får konsekvenser. Vi frågade hur de påverkas fysiskt och psykiskt. 65 procent av de som svarade uppger att de lider av psykologiska besvär som sömnlöshet och depression. En fjärdedel har blivit rädda för att vistas på offentliga platser. Drygt 30 procent har utökat sina säkerhetsstrategier genom exempelvis extra lås och larm.

Andra effekter av hot och våld mot kvinnorrättsförsvarare:

- ✓ 9 procent anger att de lider av allvarliga psykiska besvär inklusive självmordstankar.
- ✓ 15 procent har någon gång drabbats av fysiska skador.
- ✓ 4 procent har fått bestående fysiska skador.

Glödande systemskap

Kampen tär på kvinnorrättsförsvararna. För många av dem, oavsett hur modiga de är, blir kampen för svår. Fyra av deltagarna i enkäten funderar på att sluta. Några har redan slutat. Det är även många som aktivt hindras i sitt arbete, eller som har varit tvungna att i perioder avbryta det.

När en kvinnorrättsförsvarare tvingas ge upp tar andra vid. Det finns en styrka, solidaritet, beslutsamhet och ett glödande systemskap som driver kampen vidare. 68 procent menar att de är motiverade att fortsätta.

Strategier för fortsatt arbete

Trots hoten har kvinnorrättsförsvarare sällan tid eller möjlighet att tänka på sin egen säkerhet och sitt eget välbefinnande. Kvinna till Kvinna har därför utvecklat konceptet *Integrated Security*, som syftar till att skapa en trygg, respektfull och strukturerad omgivning för att i grupp samtala kring sin egen säkerhet och sin fysiska och psykiska hälsa. Det ger kvinnorrättsförsvarare möjlighet att noggrannare granska hotbilden mot sig och fundera på hur de kan fortsätta sitt arbete.

Mina barn är mest drabbade psykiskt. De är alltid rädda för att gå ut på natten.
Femdefender i DR Kongo

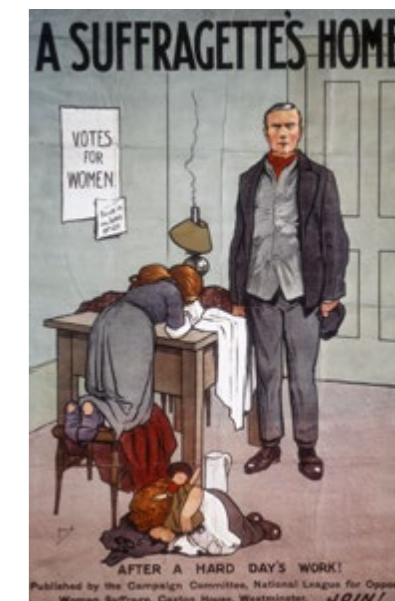
De hot jag får handlar om att de ska döda mig eller min familj. Vissa hot är kopplade till min religion eller till den plats jag kommer ifrån. En del beror på att jag har varit framgångsrik. Det får mig att tänka på att lämna Irak, att fly för att rädda mig själv, min familj, att leva i fred och säkerhet.
Femdefender i Irak

Jag var nervös hela tiden. Såg jag någon på gatan utanför vårt hus blev jag misstänksam. Jag fick ont i kroppen av all spänning. Mina armar värkte och jag var fullständigt utmattad.
Femdefender i Armenien

De tvingade till sig en stor summa pengar från mig eftersom jag arbetar i en frivilligorganisation. De var från IS och andra militära grupper och tog 3 000 dollar. Jag gav pengarna till terroristerna för att rädda mig själv och mina familjemedlemmar.
Femdefender i Irak

Citaten är hämtade från vår enkät.

Dåtidens femdefenders

"En suffragetts hem." Platsen visar hur kvinnor som engagerade sig för rösträtt anklagades för att försumma sin make, barn och hem. Den publicerades av The National League for Opposing Woman Suffrage i början av 1900-talet i Storbritannien. Foto: Museum of London

Feministisk förebild. Emmeline Pankhurst (1858-1928) var en brittisk politisk aktivist och ledare för suffragetterörelsen som kämpade för kvinnors rösträtt. Bilden togs i New York 1913, fotografen är okänd.

Metod

Vår enkät har besvarats av 66 femdefenders. Enkäten bestod av 11 frågor om vilka sorters hot och våld de drabbas av online och offline. Varje fråga har sedan behandlats separat och redovisningen baseras på hur många femdefenders som har svarat på varje enskild fråga.

Chiya Sultany
Irakiska Kurdistan

Inget har skrämt mig som flaggan

” Det var bara jag och Najat på Amez kontor den morgonen. Hon städade och jag ställde i ordning böcker i bokhyllan. Sedan gick vi ut i trädgården en stund – och för ovanlighetens skull låste vi dörren bakom oss. När vi kom tillbaka in ropade Najat: ”Chiya, Chiya, kom!” Hon stod i köket – så chockad att hon inte kunde

Chiya Sultany
Ålder: 24. Organisation: Amez.
Bor: Halabja, irakiska Kurdistan.
Om jag hade makt att förändra en sak: Jag lever i ett väldigt konservativt och trångsynt samhälle. Jag vill förändra den kulturen, jag vill ha ett öppensinnat samhälle. Alla kvinnor är arga på den kultur som begränsar oss, vi vill ha frihet!

prata – och pekade ut genom fönstret. Först trodde jag att en gren från trädet hade trillat ner, men det som hängde där i trädet var en svart flagga – fastsatt med kniv – samma sorts flagga som vi vet att Islamiska Staten brukar använda.

När vi försäkrat oss om att den som satt upp flaggan inte var kvar, ringde vi polisen. De kom och tog ner flaggan och kniven, utan handskar. Jag sa att de skulle kunna ta reda på vem gärningsmannen var om de såg till att ta fingeravtryck. Polisen svarade: ”Förväntar du dig att jag ska ha alla fingeravtryck i Halabja tillgängliga? Vem vet, det kanske är någon av era anställda som har problem med en pojkvän.”

De tog oss inte heller på allvar de två tillfällen tidigare under våren när vi hittade granater och vapen i kontorets trädgård.

Men inget av de hot vi fått har skrämt mig så mycket som flaggan och kniven. Vi går alla och tänker på vad som skulle ha hänt om vi inte hade låst dörren just den morgonen. Tänk om den hade varit öppen och någon av oss hade blivit dödad? Jag tänker också på att jag tillhör en minoritet, kakai. Tänk om hotet var riktat mot mig, till exempel för att jag inte bär hijab?

Vi vet inte vem som ligger bakom hoten, men det är förmodligen någon som inte gillar att vi jobbar för kvinnors frihet. Någon som inte vill att kvinnor ska bli medvetna om sina rättigheter utan fortsätta stanna hemma, föda barn och sköta hemmet. Men vi har bestämt oss för att fortsätta, trots hoten.

Jag älskar mitt jobb. Det finns så många kvinnor som behöver hjälp och stöd, och om inte jag gör det – vem ska då hjälpa dem?

Chiya Sultany har hotats på jobbet flera gånger. Bland annat har hon och hennes kollegor hittat granater i kontorets trädgård.

Lara Aharonian
Armenien

De hotar att bränna och deportera mig

” Jag vill att mitt namn ska skrivas ut och jag vill vara med på bild. Jag vill inte vara anonym. Jag kan inte leva så. Jag tror att jag är mindre sårbar om jag syns. Om jag går runt och är rädd hela tiden, då vinner de. Min mamma ringer från Kanada ibland och ber mig lämna landet. Ber mig sluta arbeta. Min man ber mig ligga lågt och vara försiktig, men jag kan inte vara tyst. Jag skulle dö mer på det viset. Det är ett personligt val.

Förra året ändrades det politiska läget i Armenien när vi tog ett steg bort från EU. Armenien närmar sig nu i stället Ryssland. Vi som arbetar med genusfrågor, för våldsutsatta kvinnor och hbtq-rättigheter har blivit måltavlor. Det är en del av retoriken för att motivera fjärmandet från väst.

Efter det började man sprida bilder på mig i sociala medier. Vi är många aktivister som har hängts ut med namn, bild och personlig information. Vi beskrivs som farliga för nationen. Utländska spioner som krossar familjer, förmår kvinnor att ta ut skilsmässa och ungdomar att bli homosexuella.

”Här är ansiktena på förrädarna. Så att ni vet hur de ser ut om ni möter dem på gatan”, är budskapet. Samtidigt pratar de nedsättande om vår organisation i nationell teve.

Alla har blivit så rädda på jobbet. Det kom hotfulla samtal på telefon och jag började läsa allt hemskt de skrev om mig på nätet. Hur de skulle bränna mig och se till att jag blev deporterad ut ur Armenien. Jag är egentligen inte rädd för dem som hotar. Det

Lara Aharonian
Ålder: 42. Organisation: Women's Resource Center Armenia. Bor: Armenien.
Om jag hade makt att förändra en sak:

Jag sätter mitt hopp till att nå ut, besöka byar och samhällen, stärka kvinnor, prata med dem och skapa mötesplatser för förändring.

är de okända människorna som kan ta till sig det aggressiva budskapet och göra något galet som skrämmer mig.

Jag är en ledarperson i min organisation och kan inte visa min rädsla. Men jag slutade helt att promenera. Jag älskar att gå, men jag slutade för jag kände mig förföljd.

Lara Aharonians familj vill att hon ska ligga lågt och vara mer försiktig. Det är dock inte ett alternativ för henne: ”Jag skulle dö mer på det viset.”
Foto: Sahak Muradyan

Tsomak Oga Armenien

Jag är ett virus i deras ögon

” I april 2011 startade jag och mina vänner klubben DIY i Jerevan. Vår tanke var att skapa en plats för oliktankande, för människor med ett annat synsätt. Lite senare samma år åkte jag till Istanbul på inbjudan från turkiska Pride och spelade med mitt tjejpunkband, Pincet hette vi då.

Ett år senare, den 8 maj 2012, väcktes jag tidigt på morgonen av att en vän ringde och sa att DIY hade bränts ned. Efteråt kunde vi se i grannbutikens säkerhetskamera hur tre män i stövlar och jackor med stora fascistsymboler på ryggen krossade rutorna till

Tsomak Oga
Ålder: 34. **Gör:** Gayaktivist, konstnär, punkartist. **Bor:** Sverige. **Om jag hade makt att förändra**

en sak: Jag skulle ta bort hela det armeniska styret. Och om det försvann skulle även polisen bytas ut.

klubben och kastade in Molotovcocktails. Jag kommer aldrig glömma hur folk firade att DIY brändes ned.

Polisen har inte varit till någon hjälp med att utreda brottet. Flera polismän tyckte att det var bra gjort. I media berättades historien i alla tevekanaler och tidningar, även utanför Armenien. De skrev att jag var farlig för armeniska familjer eftersom jag är gay, att jag var ett virus som skulle förstöras, att jag måste lämna landet eller så skulle de göra sig kvitt mig på sitt sätt.

På väggen utanför DIY skrev de: ”Om du renoverar kommer vi att bränna ned igen.”

”Vi kommer inte lämna dig ifred.”

”Hora.”

Många företrädare för konservativa partier hyllade det som nynazisterna gjorde. De sa: ”Ja, killar, ni gjorde det rätta. Sådana som Tsomak är ett stort hot mot våra familjer, nationen och våra barn.”

En politiker sa: ”Varför bränna?

Hakkors klottrat utanför Tsomak Ogas klubb i Jerevan, som brändes ned av nazister.
Foto: Tsomak Oga

Ser du en på gatan som inte ser ut som du utan som, ja du vet vilka vi menar, då löser vi det på vårt sätt.” Vilket betyder att misshandla och döda.

De som brände ned DIY fick inget fängelsestraff och en korrumperad politiker tyckte att dådet var bra och betalade borgen.

Efter det började de hota min syster: ”Säg åt Tsomak att hon är persona non grata, säg åt henne att lämna landet.” Till slut bad även mina vänner mig att åka iväg. Jag och min syster lämnade Armenien.

”Jag kommer aldrig glömma hur folk firade att DIY brändes ned”, säger Tsomak Oga. Bilden publicerades ursprungligen på www.fufkorrespondenterna.com.
Foto: Cathérine Söderberg

Brikena Puka
Albanien

Uthängd som hallick

” Det var min kollega som mottog hoten. ”Hälsa Brikena Puka att jag kommer att döda henne. Jag vet allt om henne.”

Mannen hade kommit till vårt kontor för att övertala sin fru att komma hem efter att hon sökt skydd och medicinsk vård efter upprepad misshandel. Som föreståndare på ett skyddat boende för kvinnor som utsatts för våld och trafficking är jag van. Hoten kommer med arbetet.

Kvinnan valde att stanna hos oss. Men den här mannen är en framgångsrik affärsman. Han har goda relationer med mäktiga politiker och pengar att köpa tid och utrymme i media. Han tänkte inte ge sig.

En kväll visade teve bilder av vårt skyddade boende. De beskrev var det ligger och visade upp

mig med namn och bild. De hävdade att jag inte tillät affärsmannens barn att träffa sin mamma.

Jag kan stå ut med att möta en frustrerad och arg man. Jag kan hantera hans hot. Men jag grät den kvällen för jag tänkte på de andra kvinnorna som bor på det skyddade boendet. De möter så många hinder och svårigheter i sina liv. De har blivit utsatta för så mycket våld. Jag tänkte också på mig och mina kollegor. Vi arbetar så hårt. När boendet blev exponerat var allas säkerhet hotad. Alla blev rädda. Bara på grund av detta enda fall.

I en av Albaniens större kvällstidningar hängdes jag återigen ut med namn. Det stod att vår verksamhet egentligen är en förtäckt bordell. Att jag och polisen hade kidnappat affärsmannens barn och sålt hans fru. I artikeln hävdades också att jag skulle ha gett order om att barnen skulle dödas.

Jag var så ledsen för barnens skull. Vi hade verkligen arbetat för att underlätta för dem och mamman att träffas. Jag tänkte också på allmänheten som inte känner mig. Som tror att jag är en hallick.

Brikena Puka

Ålder: 42. Organisation: Vatra. Bor: Albanien. Om jag hade makt att förändra en sak: Då skulle det vara att förändra människors attityder till fred och godhet.

När Brikena Pukas skyddade boende för våldsutsatta kvinnor avslöjades på teve grät hon sig till sömns.
Foto: Vatra

Florence Boloko
Mularika
DR Kongo

Florence Boloko Mularika
Ålder: 59. Organisation: Peace and Development Women's Coalition. Bor: Demokratiska Republiken Kongo. Om jag hade makt att förändra en sak: Jag vill att lagarna ska följas och att förövare ska ställas inför rätta. Det betyder mycket för offrens upprättelse och möjlighet att bygga upp sina liv.

Florence Boloko Mularika kämpar mot sexuellt våld i DR Kongo.

Mama, är det du igen?

” Mitt i natten ringer de: ”Mama Florence, var är du? Vi behöver din hjälp. Det är en flicka som har blivit våldtagen.”

Då kliver jag upp och ringer min chaufför. Jag måste väcka honom för jag har inget körkort. Sen åker jag och ser till så att flickan kommer till sjukhus. Jag ringer advokaten och ordnar ett möte. Jag ringer polisen.

Men jag blir motarbetad. ”Mama Florence, är det du igen?”, säger de. ”Vet du vilken mäktig familj den här mannen har? Jag kan inte arrestera honom. Jag kommer att få problem. Vill du att jag ska förlora mitt jobb?”

Senare på dagen ringer min dotter. Hon berättar att hon fått ett sms från våldtäktsmannen:

”Du måste tala med din mamma. Vår familj är stor och mäktig. Du kommer att betala priset för vad din mamma gör. Vi ska föra bort dig och våldta dig, och din mamma kommer att få leta efter dig.”

Förövarens far ringer och vill träffa mig. Han vill förhandla och säger:

”Har du ett eget hus, Mama Florence? Jag kan ge dig ett hus om du låter min son vara.”

Men jag går inte till sängs med fienden. Jag berättar för honom att flickan fortfarande är på sjukhus på grund av vad hans son har gjort mot henne. Jag säger att jag kommer att göra allt för att sonen ska få sitt straff.

Det är mitt livsuppdrag. Jag hjälper kvinnor som utsatts för sexuellt våld att komma ur offer-

rollen och hitta tillbaka till ett liv i samhällsgemenskapen. På andra sidan finns min familj som hotas på grund av mitt arbete. Det har funnits stunder då jag funderat på om jag ska sluta för deras skull. Men sen tänker jag att min familj är skyddad. Vi bor i ett hus med vakter och lås. Men flickorna och kvinnorna som inte har en röst, de behöver mitt stöd.

Jag planerar för att min 19-åriga dotter ska flytta till sin pappa i Kanada och gå universitet där nästa år. Livet är svårt för henne på grund av mitt arbete. Folk pratar om henne. ”Titta på henne där, hennes mamma är jämt på teve och pratar om våldtäkter.” Min äldsta son studerar redan i Sydafrika. Men min yngsta dotter kommer att bo kvar hos mig en tid framöver.

Anna Silver
Sverige

Anna Silver engagerar sig för EU-migranter i Sverige. Efter att hon varit med på teve började hon få hotfulla telefonsamtal och mejl. Foto ovan: Anna Silver

Nu lever jag med skyddad identitet

” När jag var liten kände jag mig alltid utestängd, jag var ett mobbat barn. Sedan dess har det suttit i mig att hjälpa dem som står utanför, de utsatta. Som barn kunde jag inte alltid ingripa. Därför är det viktigt för mig nu att ingen tystar mig. Att någon skulle kväva min röst genom hot och våld, det skulle vara som att gå tillbaka i tiden. Det är extremt viktigt för mig att få ta debatten.

Det började en dag i januari, jag stod och strök tvätt hemma och teven var på. Så kom ett inslag om de fallfärdiga skjulen där EU-migranter bodde i Högdalen, ”kåkstäderna” kallades de. Jag blev chockad, jag hade

Anna Silver
Ålder: 31. Gör: Aktivist för EU-migranternas mänskliga rättigheter. Bor: Sverige. Om jag hade makt att förändra en sak: Jag vill ge alla förmågan att känna empati för andra människor. Vårt största problem är att så många inte kan se livet genom andras ögon. Det och okunskap.

aldrig sett något sådant tidigare i Sverige. Jag kunde inte sluta tänka på det. Nästa morgon, i sängen, skapade jag ett event på Facebook för att samla in kläder. Jag trodde att några vänner från arbetet i tjejjouren kanske skulle ställa upp, men responsen blev enorm. Dagen före själva insamlingsdagen ringde Svenska Dagbladet. De ville göra ett reportage om EU-migranterna och hade sett mitt event.

Jag hade inte tänkt på att det kunde bli negativa reaktioner. Efter att jag varit med på teve började telefonsamtalen komma, och sms:en och mejlen. Folk höll koll på mig. På Flashback beskrev de hur en kompis som brukade hälsa på såg ut, de tog honom för pojkvän. De kallade mig ”lätt på foten”. Annars handlar det mycket om att jag ”smutsar ner vårt land”.

Det finns en bloggare som har ägnat jättemycket tid åt att kartlägga mitt liv. När jag bytte jobb ringde någon min blivande chef

Anna Silver provade att sova en natt i ett av de skjul som EU-migranter i Sverige bor i.

och varnade för att jag ”drar zigenare till kommunen”. Hur kunde den personen veta att jag skulle på jobbintervju? Var det via en kompis, någon vän på Facebook?

Ett av alla hotfulla samtal var från en man som avslutade med ”vi ses snart”. Då fick jag nog.

Jag flyttade. Att få skyddad identitet har betytt allt för mig. Skatteverket har gjort mig trygg. Jag har tre hundar, så jag måste ju gå ut om kvällen. Men tänk ändå, jag kan låsa min dörr. Tänk att bo i ett skjul.

Olikheter förenar

V i ses ute, jag och en vän. Det var länge sedan, för länge sedan, och jag frågar hur hon mår. Hon höjer på ögonbrynet: Vad tror du? Hon har inte bott hemma på ett tag nu. Hennes hem är inte säkert längre.

När jag läser Kvinna till Kvinna studie om det hat och de hot som kvinnorrättsförsvarare världen över får utstå slås jag genast av tanken: Jag känner igen det här. Det här är inte obekant.

Jag läser texterna i #femdefenders och blir påmind om reaktionerna mina nära och kära får när och om de talar ut om sina politiska visioner. Deras hemadresser och nummer läggs ut online och de blir bombarderade med grova mejl. De börjar tveka innan de öppnar inkorgen, innan de publicerar sina blogg-inlägg eller artiklar, innan de öppnar käftan. Och det är det som är meningen.

Under den senaste tiden har vi på allvar börjat diskutera näthat i Sverige. Vi har börjat problematisera hur internet – som kan användas för att möjliggöra feministisk, antirasistisk, transfeministisk och funkisorienterad* aktivism och organisering – också kan underlätta hatspridning och våldshot. I många fall räcker det helt enkelt att på något sätt ta plats i offentligheten och avvika från den samhälleliga normen – att inte vara man, eller vit, eller straight, eller cis**, eller normfungerande – för att hängas ut på hatsidor på nätet. Men om det dessutom handlar om en kvinna som jobbar aktivt för kvinnors rätt, kan situationen snabbt bli extrem.

Jag läser texterna och tänker: Sverige, Albanien, Irak. Så många människor som känner sig hotade av tanken på ett maktskifte, så många

som griper efter de närmaste verktyg de har – hotet om våld, gärna sexuellt våld – för att tysta feministiskt förändringsarbete. Konsekvensen är att bara vissa får vara en del av politiken, av samhälls- och världsbygget. Konsekvensen är ett allvarligt, och internationellt, demokratiproblem.

Men samtidigt som jag slås av likheterna i hur våldet påverkar kvinnor i världen, börjar jag också notera skillnaderna. Att respektera dessa skillnader och att vara aktsam inför dem är, för mig, kärnan i ett solidariskt, feministiskt arbete med ett internationellt anspråk. Och att förstå hur patriarkatet drabbar kvinnor olika beroende på deras sexualitet, klasstillhörighet, könsuttryck och nationalitet är att förstå att kampen mot det också måste ske på flera fronter samtidigt. Annars riskerar vi att radera olikheterna och därigenom den kritiska blicken på de maktordningar genom vilka även vi kvinnor formas i relation till varandra. Som den feministiska aktivisten och kritikern Audre Lorde skriver: "Kvinnors styrka ligger i att se att skillnaderna mellan oss är kreativa".

Olikheterna kvinnor emellan splittar oss inte, utan förenar oss. De kan vara källor till solidaritet, styrka, ömsesidig sympati och ett samarbete på lika villkor.

För när jag läser vittnesmålen i #femdefenders väcks också frågan: Vad kan jag göra för att stötta andra kvinnors kamp, kvinnor vars aktivism öppet motarbetas både på mellanmänsklig och statlig nivå? För det första tänker jag att det är viktigt att lyssna på andra kvinnor och

deras behov, och att inte anta att en specifik feministisk analys nödvändigtvis passar oss alla. Ingången bör också vara samarbete snarare än välgörenhetsarbete, för där det första erkänner alla kvinnor som aktörer riskerar det andra att reducera dem till mottagare av privilegierades välvilja – en välvilja som så ofta kan slå fel.

Till sist tror jag att det är viktigt att ta ansvar för tendenser på nationell nivå som kan ha negativa konsekvenser för kvinnor internationellt. Nationalism är ett exempel, krigsföring ett annat, den europeiska migrationspolitiken ett tredje.

För främlingsfientligheten i Europa och Sverige har fått politisk förankring i parlament och riksdag. Att motarbeta detta är, enligt mig, en feministisk politisk handling och ett uttryck för internationell solidaritet. Det tryggar också de feministiska och antirasistiska samtalen i den svenska offentligheten.

Att läsa texterna om femdefenders ger trots allt också hopp. Den feministiska rörelsen är bred, internationell och stark. Över hela världen vägrar människor ge upp kampen om de mänskliga rättigheterna. Genom samarbete och solidaritet växer vi oss ännu starkare. Och det är då förändringen kommer.

Judith Kiros
feministisk och
antirasistisk
debattör

* Person med funktionsvariation.
** Person vars juridiska, biologiska, sociala kön och könsidentitet hänger ihop, är entydligt manligt eller kvinnligt.

Läs mer!
Fler porträtt om femdefenders hittar du på nätet:
www.kvinnatillkvinna.se/femdefenders

Kvinnorrättsförsvarare världen över fortsätter att kämpa för kvinnors rättigheter. På bilden en demonstration i Libanon mot våld mot kvinnor.

Association for Progressive Communications. 2013. "Statement to the 57th session of the CSW: Violence Against Women and Information and communications technology".

Association for Women's Rights in Development (AWID). 2014. "Our Right to Safety: Women Human Rights Defenders' Holistic Approach to Protection". https://www.frontlinedefenders.org/files/our_right_to_safety_en.pdf

Barcia, Inmaculada. Penchaszadeh, Analía. (AWID). 2012. "Ten Insights to Strengthen Responses for Women Human Rights Defenders at Risk." http://issuu.com/awid/docs/whrd_ten_insights_eng?mode=embed&layout=http%3A%2F%2Fskin.issuu.com%2Fv%2Fflight%2Flayout.xml&showFlipBtn=true

Center for Women's Global Leadership. 2009. "Addressing Gaps in the Defence of Women Human Rights Defenders. A Report on the Strategic Conversation."

Eriksson, Emelie. 2014. "Kongolesisk organisation fördömer lagförslag mot homosexualitet". Kvinna till Kvinna. 21 april. <http://kvinnatillkvinna.se/blog/2014/04/19/kongolesisk-organisation-fordomerlagforslag-mot-homosexualitet/> Hämtad 2014-11-04.

Fascendini, Flavia. Fialová, Katerina. 2001. "Voices From Digital Spaces: Technology

Related Violence Against Women". http://www.genderit.org/sites/default/upload/apcwnsp_mdg3advocacypaper_full_2011_en_o.pdf

Frontline Defenders. 2014. "Global Trends in 2013 for Human Rights Defenders". https://www.frontlinedefenders.org/files/2014_front_line_defenders_annual_report.pdf

Hankey, Stephanie. O'Clunagh, Daniel. 2013. "Rethinking Risk and Security of Human Rights Defenders in the Digital Age". Journal of Human Rights Practice 5 (3): 536-537. doi: 10.1093/jhuman/huto23.

Kvinna till Kvinna. 2014. "Attacks on Women in Black in Serbia". 13 augusti. <http://kvinnatillkvinna.se/en/2014/07/10/kvinna-till-kvinna-condemns-yesterdays-attack-on-women-activists-in-serbia/> Hämtad 2014-11-04.

Kvinna till Kvinna. Expo. 2014. "Folk, Familj och Fosterland – Nationalismens konsekvenser för jämställdhet". <http://kvinnatillkvinna.se/wp-content/uploads/qbank/7f2c8a89a7116c7c6boa769572d5fad9.pdf>

Observatory for the Protection of Human Rights Defenders. Annual Report 2011. http://www.omct.org/files/2011/10/21443/obs_2011_uk_complet.pdf

O'Clunagh, Dan. 2013. "Supporting Lesbian Gay Bisexual Transgender and Intersex Hu-

man Defenders in the Digital Age". Feminist Africa 18: 124-130.

Osama Amir, Masa. 2013. "A Study of the Experience of Women Human Rights Defenders in Eleven Egyptian Governorates". Journal of Human Rights Practice oo (oo).

Researchgruppen. 2014. "Näthatets konsekvenser". 10 september. <http://research.nu/nathatets-konsekvenser/> Hämtad 2014-11-04.

Submission by Nazra Feminist Studies. UPR 20th Session. Submitted 10 March 2014.

United Nations. 2004. "Human defenders: Protecting the right to defend human rights". Fact sheet nr. 29.

UN General Assembly. 2010. Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders. Margaret Sekagya. Human Rights Council; Sixteenth Session. Agenda Item 3.

UN General Assembly. 2013. Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights Defenders. Margaret Sekagya. Human Rights Council; Twenty-Fifth Session. Agenda Item 3.

Videla, Manuel. 2013. "Näthatet kan inte mätas". Computer Sweden. 8 februari. <http://computersweden.idg.se/2.2683/1.491299/nathatet-kan-inte-matas> Hämtad 2014-11-04.

**Sms:a FEMDEFENDERS till 72980,
så skänker du 50 kronor.**

Tack vare din gåva kan Kvinna till Kvinna:

**Bekämpa barnäktenskap,
könsdiskriminering och våld mot kvinnor.**

**Förbättra den psykiska och fysiska hälsan
hos kvinnor i konfliktdrabbade områden.**

**Ge kvinnor på flykt psykosocialt stöd och
utbildning om kvinnors rättigheter.**

Kvinna till Kvinna